

C.D. ZELETIN 75

Scriitor și om de știință, C. D. Zeletin (n. 13 aprilie 1935) este poet, prozator, istoriograf, traducător din poezia italiană și franceză, medic și profesor universitar de biofizică la Facultatea de Medicină a U.M.F. „Carol Davila“, București, membru al Uniunii Scriitorilor din anul 1967, membru al Academiei de Științe Medicale și președinte al Societății Medicilor Scriitori și Publiciști din România.

Este autor a 40 de volume de literatură. E cel dintâi traducător în românește al *poeziilor* lui Michelangelo Buonarroti și al ediției integrale a *Florilor Răului* de Charles Baudelaire. Talentul artistic și anvergura intelectuală i-au fost prețuite la superlativ de spirite elevate ale culturii românești, ca Tudor Vianu, Perpessicius, Alexandru Philippide ori Ștefan Augustin Doinaș.

Președinția României i-a conferit la 1 decembrie 2000, Ordinul Național „Serviciu Credincios“ în grad de ofițer.

Picături savante

Sorin Lavric

România literară, anul XLII, nr. 5, 19 februarie 2010, pag. 9

În anii '80, catedra de biofizică de la Facultatea de Medicină din București fusese oropsită de un destin vitreg și pauper, dovadă fiind prezența în fruntea colectivului didactic a unei relicve profesionale croită pe calapod comunist, o arătare pe cât de mediocră, pe atât de grosolană... [...] Mai mult, precaritatea profesorului sărea în ochi grație contrastului ce-l separa de statura intelectuală a conferențiarului aflat în subordinea sa, acesta din urmă nefiind altcineva decât doctorul Constantin Dimoftache, al cărui pseudonim literar, aveam să aflu mai târziu, era chiar C.D. Zeletin.

În comparație cu profesorul (al cărui nume nu contează), Zeletin părea un exemplar descins din încăperile palatelor renaștentiste, cu un aplomb spiritual care te încremenea prin deschidere și te uluia prin diversitate. Aducea cu un encicloped bizar acoperind cele mai felurite tărâmurii, un fel de

hibrid de rasă în a cărui ființă se încrucișau, cu aceeași intensitate, două pasiuni la fel de puternice și la fel de sofisticate: medicina și umanioarele. Marea ciudățenie este că medicul acesta cu aplicări literare, de la care te-ai fi așteptat să-și cultive înclinațiile artistice până la treapta agreabilă a unui amatorism plin de mulțumire de sine, medicul acesta își dusese pasiunea până la pragul unei rafinări de ultimă performanță, impresionând prin acribia cu care traducea din Baudelaire sau Michelangelo, dar mai ales impunând prin erudiția pe care o arăta.

De fapt, detaliul care îl singulariza în masa cadrelor didactice de la Medicină era pofta cărțurărească. Conferențiarul invoca persoane, cărți sau versuri cu plăcerea cu care alții degustă aroma unui vin bun. O bucurie nesimulată îi însoțea perorațiile, C. D. Zeletin digerând cultura la propriu, ca pe o hrană propriu-zisă, fără ostentație și fără parade cabotine. De fapt, Zeletin secreta cultură cu ușurința cu care o glandă își secretă hormonii, porii pielii sale părând anume dilatați pentru a emana particule olfactive de ordin spiritual. În prezența lui simțeați mirosul unui creștet vibrând

enciclopedic în interiorul unui orizont care sfârșise prin a-l absorbi cu totul. Dar ce te înmărmurea la Zeletin nu era atât luxurianța erudiției, înspăimântătoare și inexplicabilă din perspectiva unui om normal, cât împrejurarea că acest apetit nu cunoștea întreruperi. Spiritul parcă îi fusese reglat pentru o activitate în platou de durată neprecizată, semănând în duranță cu densitatea acelor oțeluri care nu se rup și nu ruginesc. Pe scurt, îndeletnicirea cu savan-tlăcuri îi atinsese pragul cronic al celei de-a doua naturi, conferențiarul întrerupându-și experimentele de laborator spre a ne întreba dacă Antioh Cantemir fusese nepotul sau unchiul lui Dimitrie Cantemir, dacă Dante trăise înaintea lui Petrarca sau invers, dacă știm etimologia oximoronului sau a calamburului, și dacă, în limba română, terținele sunt de preferat prozodic catrenelor. Mai mult, Zeletin aplica fără șovăire metoda pedagogică a stupefierii studenților, punându-i în situații neașteptate, spre a le trezi, prin întâlnirea cu insolitul, reacția de gândire. De pildă, întindea mâna spre perete și întreba: „Ce e acesta?” Răspunsul venea de la sine: „Un perete!” „Nu, e o suprafață!” „Dar asta ce e?” „Întreba din nou, cu indexul orientat spre perete. „O suprafață, bineînțeles.“ „Nu, e hidroxid de calciu.“ Concluzia pe care vroia să ne-o transmită: multitudinea punctelor de vedere nu e reductibilă la unul dominant.

Acest hedonist al cunoștințelor te năucea cu amănunțimea sisifică a docteniei sale. Știa o carte nebunească, acesta fiind singurul motiv pentru care era tolerat în ierarhia unei catedre în care, dacă s-ar fi respectat regula impusă de profesor, toți ar fi trebuit să fie niște idioți. Dar Zeletin era altceva, o ființă al cărei spirit părea infatigabil și vesel, arătând vioiciunea dramatică a celor care, după ce au reușit să-și depășească decepțiile, rămân pentru restul vieții acordați la tonusul bune-dispoziției. Toate bursele pe care universitățile occidentale i le oferiseră îi fuseseră sistematic refuzate de autorități din cauza originii sale nesănătoase (tatăl fusese preot), dar și încăpățănării cu care respingea propunerile făcute de Securitate. În fond, Zeletin era un mizantrop superior, care își convertise scârba de semeni în pasiune de cultură. Fugea de vremuri adăpostindu-se într-un univers interior, și nu putea face asta decât printr-un efort supraomenesc de voință. Și fiindcă își pusese în minte să păstreze legături cât mai firave cu lumea, nu ne vorbea niciodată de prezent.

Citindu-i volumul *Distinguo*, o culegere de eseuri, evocări și dialoguri, i-am regăsit însușirile

de atunci. Autorul pare un spirit cochet care pune preț pe delicatese livrești și pe trufandale teoretice. Seamănă cu un numismat care jubilează numai dacă pojghița monezii găsite atestă o neașteptată raritate istorică. În plus, o undă de sfătoșenie moldovenească, dar cu totul nemucalită, îi străbate textele, autorul simțindu-se bine în pielea unui povestitor ce are predilecție spre evocarea elogioasă. Nu are malițiozități sau uri manifeste, de unde și tonul de blândețe ceremonioasă cu care face portretul intelectualilor pe care i-a întâlnit. E curtenitor fără tresăriri beligerante, trăsătură care îi împrumută aerul unei reverențe memorialistice. E o candoare stranie în tonul lui Zeletin, un fel de sentimentalism gingaș fără pete licențioase, triviale sau necuvenite.

De aceea, cartea savantului are ceva mătășos și cald, de blândă curgere lexicală, fără tensiuni mari și, în consecință, fără zguduiri din partea cititorului. Autorul pare să nu aibă colți sau gheare, amenitatea expresiilor așezându-l în rândul autorilor cu frază rotundă și prevenitoare. E o pedanterie estetică în strofa eseurilor sale, ritmul fiindu-i molcom și reținut, de înaintare chibzuită și prudentă. De aceea, scrisul lui te încântă fără să te răscolească. Te desfată fără să te răsucescă dureros. Și fiindcă nu are stridente patetice, Zeletin rămâne să fie gustat de un public restrâns și bine pregătit, apt a-i discerne tentele docte. Genul de autor osândit a fi apreciat numai de cititori de același calibru umanist. Un polivalent care lasă în urmă o operă de înaltă discriminare estetică, dar o operă pătrunsă de un mormur savant și golit de agresivitate, de unde și senzația că o pagină ca îi poartă semnătura seamănă cu un obraz fără țepi, neted la mângâiere, dar consistent la palpare. Volumul este o probă de virtuozitate stilistică care nu sare în ochi din cauza lipsei de incisivitate. Zeletin este un liric a cărui emoție, ocolind răbufnirile temperamentale, se exprimă în accente duioase sau memorări prielnice. Nu ți-l poți închipui izbucnind în diatribe sau alunecând în imprecății pe seama cuiva, de aceea nu cultivă expresiile tari sau senzațiile tăioase. În fond, când ți-ai petrecut decenii lângă Perpessicius (etimologic, „cel obișnuit cu durerea“), Edgar Papu sau Tzigara-Samurcaș nu te mai poți coborî la standardul expresiei comune. În plus, cine scrie eseuri despre asonanțe, aliterații, hipocoristice și endecasilabi aduce cu un înger căruia privirile pământenilor nu-i pot depista prezența, și nici nu-i pot măsura spectrul. Zeletin e un astfel de înger, mișcându-se pe niște trepte la care nu ajung decât calofilii de esență ultrarafinată, acei vicioși nobili suferind de rarismul sindrom al cărturăriei ca *modus vivendi*.